

NARRATIVA

Richard Russo, *La filla de la puta*. Traducció de Mercè Costa Clos. EDICIONS 62. Barcelona, 2004.

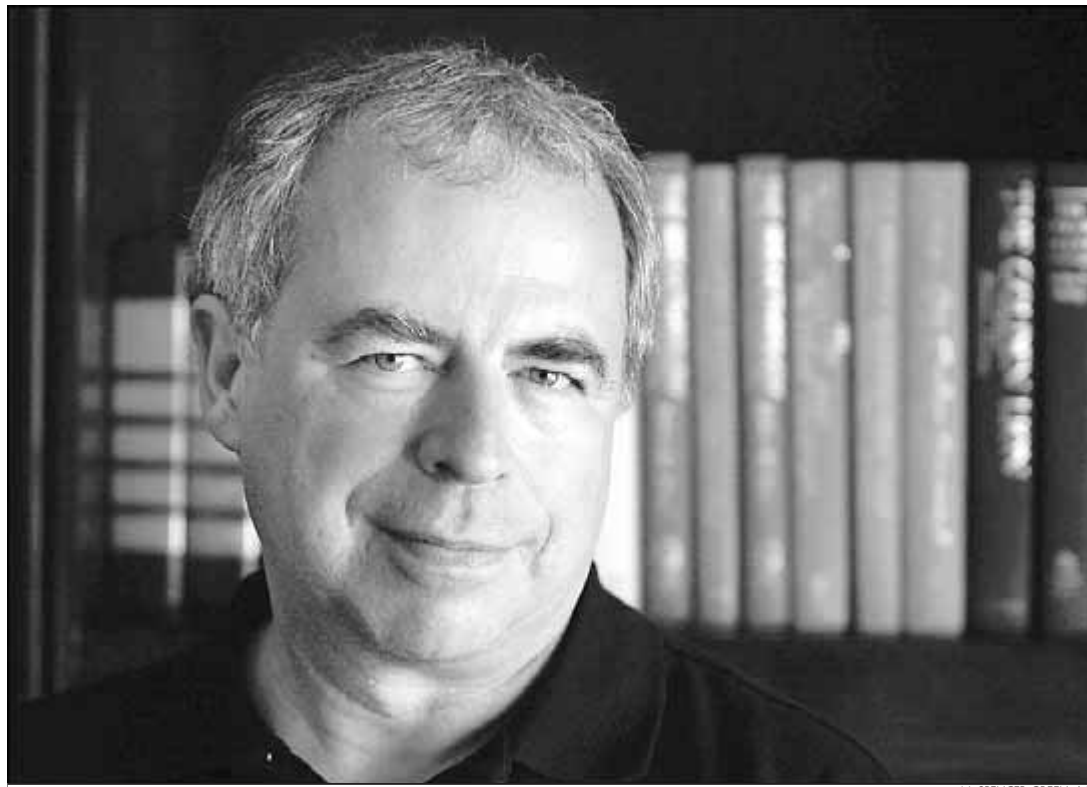
Richard Russo va néixer fa una cinquantena d'anys a l'Estat de Nova York i viu a Maine, EUA. Va exercir la docència en diverses universitats nord-americanes i després de diverses incursions en el món del cinema es dedica plenament a la literatura. Ha publicat mitja dotzena de novel·les, entre les quals cal destacar *Mohawk*, *The Risk Pool*, *Nobody's Foll*, *Straight Man* i *Empire Falls*, que va merèixer el premi Pulitzer 2002.

La filla de la puta és un recull de set narracions curtes que abarca un ampli prisma de qüestions, totes les quals tenen en comú que descriuen situacions de la vida quotidiana.

La història que dona nom al conjunt relata la vida d'una monja que acaba confessant que tota la seva existència ha estat una mentida. A continuació Russo narra la trobada d'un marit enganyat amb l'amant de la dona anys després de la mort d'ella, una història que recorda *L'última trobada*, de Sándor Marai. La confrontació de parelles protagonistes de matrimonis que pengen d'un fil, el parany dels falsos records i la història d'un adolescent que descobreix el món en un camp de beisbol mentre la unió dels seus pares trontolla i l'amor truca a la porta, són les altres cares de l'espectre de vida que ens mostra

Fragments de vida quotidiana

JOAN AGUT

EL NORD-AMERICÀ RICHARD RUSSO ENS PRESENTA UN RECELL DE SET NARRACIONS

l'autor. Si ens haguéssim de decidir pel relat més ben treballat, optariem pel que conclou el llibre, *Els misteris de Linwood Hart*, una veritable *nouvelle* de més de quaranta pàgines que dona la dimensió real del talent de l'autor.

Richard Russo ha estat

comparat amb Sherwood Anderson i Sinclair Lewis, com un representant de la literatura que retrata la vida de cada dia de la societat nord-americana sotmesa a les tensions de l'economia i de la política. La seva obra, però, va bastant més enllà de la des-

cripció sociològica del món gris de les vides corrents ja que penetra, i ho fa profundament, en la psicologia dels seus personatges. Els contes de *La filla de la puta* recorden algunes de les narracions de Paul Auster, encara que Russo prefereix situar els seus per-

sonatges en ciutats mitjanes dels Estats Units, lluny del fulgor de Nova York o de les ombres de les localitats rurals de l'Amèrica profunda. Així mateix, els conflictes i els antagonismes que l'autor descriu no solen ser excessivament dramàtics, com si Russo pretengués mantenir-se en un terme mitjà, com un escriptor que opta per una aparent mediocritat en les històries que relata.

TALENT SOTA LA GRISOR

El talent de Russo està precisament en el fet que sota la grisor de les vides que descriu hi ha un substrat que no apareix a simple vista, però que hi és i que acaba constituint el sentit final de la seva literatura. Si a *Empire Falls* es mostrava com un narrador prolífic, amb una història complexa i llarga, a *La filla de la puta*, l'autor exhibeix el seu mestratge en la narració curta, un gènere difícil *per se*, que proclama l'excel·lència d'un escriptor de primera línia de les lletres nord-americanes.

En consonància amb la temàtica de les seves narracions, Richard Russo utilitza un llenguatge planer i directe, sense floritures pretesament estilístiques ni estridències experimentalistes. Els contes eviten també els cops d'efecte i els acabaments amb sorpresa forçada, cosa que cal agrair a l'autor ja que aquest darrer aspecte, els finals amb punxa, ha esdevingut una plaga. Tot i el títol del recull, certament provocatiu, la tònica de les narracions de Russo és altament civilitzada. Cal afegir, finalment, que la traducció de Mercè Costa està a l'altura de les circumstàncies.

ASSAIG

Joan M. Minguet Batllori, *Salvador Dalí, cine y surrealismo*. PARSIFAL EDICIONS. Barcelona, 2003.

Any Dalí ha començat amb importants aportacions bibliogràfiques, que van des de la recuperació de l'obra escrita del pintor fins a l'aparició de monografies sobre els diversos aspectes del seu univers. Aquest és el cas de l'assaig de Joan M. Minguet Batllori, professor d'art de la Universitat Autònoma de Barcelona, en el qual analitza les relacions de Salvador Dalí amb el surrealisme i, especialment, amb el cinema.

Joan M. Minguet s'endinsa en el món personal de Dalí, que, al contrari d'altres artistes de la seva època, va estendre el seu art pels diversos mitjans expressius que sorgiren el segle XX. L'autor exposa amb tot detall els camins que van portar Dalí i Buñuel primer a connectar amb el surrealisme i després a treballar junts en films com ara *Un chien andalou* i *L'âge d'or*.

L'amistat de Dalí i Buñuel

havia començat molt abans dels seus contactes per fer pel·lícules surrealistes. Es van conèixer a la Residència d'Estudiants, on és covava una plèiade de joves brillants, entre els quals hi havia Federico García Lorca. Era l'època de l'ultraisme, amb els escrits de Guillermo de Torre, del futurisme, amb el pensament de Marinetti, del vibracionisme de Rafael Barradas, del cubisme de Picasso, i, aviat, del surrealisme de Breton i companyia.

EL 'MANIFEST GROC'

Un any abans de filmar amb Buñuel *Un chien andalou*, Dalí signava amb Sebastià Gasch i Lluís Montanyà el *Manifest Antiartístic Català*, més conegut amb el nom de *Manifest Groc*. El full va representar la més genuïna expressió de l'avantguardisme català de l'època. Segons Minguet, Dalí era el més llançat dels tres amb les seves propostes provocatives, a més va fer incloure un llistat de persona-

litats que el manifest enlairava com a exemple a seguir per la cultura catalana. El *Manifest* acaba reclamant els grans artistes, dins de les diverses tendències representades per Picasso, Miró, Eluard, Le Corbusier, Aragon, Reverdy, Tzara, García Lorca, Breton...

L'assaig de Joan M. Minguet analitza les dues pel·lícules en què Dalí, en plena etapa surrealista, va col·laborar amb Buñuel. En l'estudi de Minguet podem veure com es va preparant intel·lectualment el film, amb cartes de Dalí a Sebastià Gasch, en què s'expressa sobre l'art cinematogràfic: "Si és veritat que podem pensar en un cinema de pures imatges surrealistes, això ha de ser com a condició de considerar-les un intent al marge del cinema existent". Salvador Dalí estava convençut que *Un chien andalou*, seria "l'intent més important de film europeu". Dalí confessava que havia escrit el guió en el Bar Emporium de Figueres, bevent gin

fizz. Buñuel, en llegir-lo, va quedar impressionat. El cert és que la col·laboració entre l'empordanès i l'aragonès va ser fructífera i el resultat va ser el primer film surrealista de la història. Joan M. Minguet recull una carta de Dalí a Gasch sobre com ha de ser el cinema surrealista: "La transcripció literal del pensament mai és artística, el que la pot convertir en artística és, en qualsevol sistema intel·lectual, qualsevol sistema estètic encara que s'apliqui a un material antiartístic, tant si aquest material és el maquinisme com el somni".

UN SANTUARI D'EMOCIONS

Després de l'èxit d'*Un chien andalou*, Buñuel va tornar a cercar el seu amic Dalí per preparar una nova pel·lícula. I novament es tornaren a trobar sota el cel blau del Mediterrani a Cadaqués. Minguet, acuradament, narra tot el procés que van seguir els dos artistes per realitzar *L'âge d'or*. Dalí, segons manifesta Min-

guet, entenia el llenguatge del cinema com un santuari d'emocions, destinat a oferir pulsions torbadores a l'espectador, aprofitant tots els sentits. Sense cap dubte l'escàndol provocat per *L'âge d'or* va contribuir a fer que Breton expressés els pressupòsits surrealistes en un *Segon Manifest*.

La segona part de l'assaig enfoca la relació de Dalí amb el cinema i amb els diversos surrealismes. D'aquest apartat el que resulta més interessant és el capítol dedicat al primer Dalí. Minguet analitza la col·laboració de l'artista empordanès amb les revistes d'avantguarda com ara *Els Amics de les Arts* (Sitges), *Gallo* (Granada), *La Gaceta Literaria* (Madrid) i *Verso y Prosa* (Múrcia). És l'època en què Dalí s'enfronta a la "putrefacció artística" i es declara surrealista. L'autor de l'assaig recull fragments d'algunes de les conferències de Dalí, com la del Centaure de Sitges i la del Saló de Tardor de Barcelona, pioneres de les que faria els anys 30 amb un clar sentit surrealista provocador. El llibre s'acaba amb el plantejament que fa el seu autor sobre l'odi que Dalí va mostrar per l'actriu infantil Shirley Temple en el quadre *La esfinge de Barcelona*.

El Dalí més surrealista

FERRAN AISA